

Jobcamp 5.11.2020

Thomas Kastrup Larsen. Der er sket meget i år, vi havde godt gang i beskæftigelsen inden Coronakrisen. Det er en sundheds- og økonomisk krise. Mange nye ledige i jobcentrene. Der er mange usikkerheds momenter. Udfordringer og muligheder i en turbulent tid.

Da alt lukkede ned, skal vi bruge nogle nye metoder. Nærhedsreform – beskæftigelse gik uden om og nu skal der findes penge på beskæftigelse til Arne pensionen. Vi skal i gang med nærhedsreform.

Svend Brinkmann, Aalborg universitet professor i almenpsykologi.

Menneske i Corona tiden. Plads til at være menneske. Man kan skrive til Svend Brinkmann, hvis man har spørgsmål til ham.

Vi har et fælles repertoire af følelser, fornuft m.m. Vi er som nogle andre, fordi vi tilhører forskellige relationer. Vi er som alle andre mennesker, nogle andre mennesker og ingen andre mennesker.

Vi tænker måske meget på, at vi er som ingen andre mennesker. Tesen er, at vi skal prøve at tænke på de andre områder også. Vi tager del i en fælles menneskelighed.

Vi har forsket i diagnose kulturen – vi får flere og flere, der får diagnoser. Ifølge tal har hver 5. en psykologisk diagnose. Hvad er der sket med diagnose kulturen. Svend var bekymret for, at man ville se flere depressioner, angst, ensomhed m.m. pga. nedlukning. Det ser paradoksalt nok ud som om, at vi alle har fået det bedre skåret over én kam. Mindre stress, bedre arbejdsforhold.

Han har skrevet debat bøger ud over sit forskningsarbejde. Om at slappe mere af. Og det er vi kommet nærmere det i corona nedlukningen.

- Opbremsning af social acceleration – objektive kendsgerninger om at alle sociale acceleration sker hurtigere og hurtigere. Det kan være en væsentlig årsag til psykiske lidelser. Den blev bremsset op – pludselig og voldsomt.

- Opbremsningen har gjort meget godt. Både voksne og børn trivedes bedre.

- Social acceleration kan føles som, at man går op ad en rulletrappe, der kører modsat vej af, hvilken vej, man skal.

- Sammenhold og samfundssind – samfundet findes fandt vi ud af, vi er ikke kun os selv. Der er en magt og en villighed – den sociologiske og den psykologiske faktor er, at vi gerne vil vise samfundssind.

- Sundhed som samfundets superværdi – hver menneskeliv er en tragedie. Vi lader en sundhedsværdi være højere end en økonomisk værdi. – Personligt var han glad for det, fordi han synes, der var en tendens til den økonomiske værdi var højere.

- Beskæftigelsessystemet – man ønsker at have kontakt med jobcentre, man ønsker at være en del af fællesskabet.

3 epoker – plads til at være menneske? Vi er i 3. epoke med flydende modernitet. Der er ikke længere ikke nogle, der har neuroser, for det er ikke forbud, men påbud. Vi skal skabe opportunistiske mennesker – folk der kan skabe. Vi har fået en konkurrencestat – vi investerer i personers formåen. Sender dem på kurser. Nu får folk ikke neuroser, nu får de depression.

Bog af fransk forfatter: "Det udmattede selv."

Hvad virker så? Hvordan får vi folk til at få det godt?

Det store TTA projekt – tilbagevenden til arbejde efter sygemelding. Man kunne ikke se nogle effekter af det.

Malene Friis Andersen og Svend Brinkmann – Hvad oplever borgerne selv har en virkning. Oplevelsen af at blive set. At ikke bare blive sat i kasser.

Respektfuld tilgang virker. Gør folk motiverede og trygge.

Hvor man er respektfuld over hinanden – hvordan reagerer man over for et menneske med psykisk sygdom og andre.

Despekt og respekt. Hvis man enten slår eller ærer folk, der falder, så skaber man henholdsvis hjælpeløshed og får dem i en tilstand af offer-klientgørelse.

Hvis man tilbyder en hjælpende hånd, så kan de rejse sig igen – så falder de måske igen, og så giver man dem en hjælpende hånd, og til sidst kender de mekanikken. Stilasering – man bygger et menneske op.

Thomas Kastrup Larsen interview

Nynne – vi har 30.000 ledige. Hvad er status?

Kastrup-Larsen – ufaglærte har svært ved at komme ind på arbejdsmarkedet. Og mange unge dimmitender.

Det er en mulighed, at få opkvalificeret.

Nynne: Der er flere brancher, der er blevet ramt. Rejse, hotel, service, mink.

Kastrup-Larsen: Det går godt med at få dem over i andre typer job. Og der er geografiske forskelle.

Nynne: Partnerskab mellem beskæftigelsesministeriet og forskningsministeriet.

Kastrup-Larsen: Vækst via viden i Nordjylland – at få matchet dem op med virksomheder i yderkommuner. Det er synd for de unge mennesker – det er en bredere gruppe denne gang, der er ledige.

Nynne: Aktiviteter i JC. Hvad har den vigtigste lære været.

Kastrup-Larsen: Digitale samtaler. Mange fortsatte forløb og fik god gavn af dem. Regelforenkling kan være et af redskaber til at finde besparelse.

Mange ledige, der kommer ind i JC, kan selv og kommer hurtigt videre – laver en screening, så man kan vurdere den enkeltes behov for samtaler.

Nynne: Det lød ikke som om, du var begejstret for besparelse?

Kastrup-Larsen: Jeg er ikke for en besparelse, men når nu det skal være, så brug kræfterne der, hvor det skal være, så lad os se på proceskrav og rigide regler.

Vi skal have fokus på opkvalificeringsindsatsen, de unge dimitender, integration og ikke mindst regelforenkling.

Økonomi – Nabanita Datta Gupta – vismand og professor, Århus universitet. Er med i det økonomiske råd.

Vurdering af udsigter for dansk økonomi – med særligt fokus på unge. Tallene er baseret på tal fra september.

Abrupt tilbageslag på økonomien – men DK var ikke så ramt, som andre lande. Adfærdsændringer – var bange for at forbruge. Vi forventer 3,5 % fald i BNP – men stige med 3 % til næste år.

Danmark er ikke så hårdt ramt. Skyldes indsats og hjælpepakker. For nogle lande er der fald i BNP på 20 %.

Vi kommer med 2 prognoser. Hovedscenariet: BNP vil komme tilbage i 2021 i dens potentielle niveau. Pessimistisk scenarie: Strukturelt BNP vil falde – gå langsommere. Der er produktionsnedgang – der vil ikke blive investeret så meget. De ledige vil miste kompetencer.

Arbejdsmarkedet: stor stigning i ledighed. Den vil holde niveauet året ud, hvor den er startet. de 25-29 årige vil opleve den største stigning i ledighed. Hvis ikke der havde været hjælpepakker ville 80.000 have været ledige. Hjælpepakker er ved at udløbe, men ledighed vil på trods blive ved med at stige.

Der er mange jobopslag. Ledigheden holder dette niveau. Vi har et godt og fleksibelt arbejdsmarked, man er gode til at omstille sig til nye typer job. 10 % job forsvinder – men 10 % nye typer job kommer tilbage.

2025 vil man være tilbage til 2019 niveau – hovedscenariet.

Pessimistisk: Det vil tage længere tid – beskæftigelse ligger under det strukturelle niveau.

Risiko for længerevarende struktureffekter:

Mismatch på arbejdsmarkedet pga. ændring i forbrugsvaner – mere online handel.

Disruption ift. at de unges uddannelse ikke kan benyttes.

Hysteresis – Det er de unges kompetencer, kan blive forældede. Hvad sker der med livsstilsindkomst - faktum med strukturelle ændringer er måske ikke så høje – men vi skal se på med det stigende smitte, og det kan ændre strukturel ændring.

Dark horse med eksportområdet. Fødevarer og medicin er ikke så konjunktur følsom. Brexit og USA valg er faktorer.

Nynne: forbrugsmønster – fornuftigt indenlands forbrug.

Nabati: Man ikke kunne rejse, og så bruger man penge herhjemme. Hjælpepakker. 3 ugers feriepenge. Forskellige tiltag.

Peter Hummelgaard: 1000 samlet sidste år. Vi fik mulighed for at snakke på kryds og tværs. Vi finder nye løsninger og smider ikke håndklædet i ringen. Vi viste, hvad vi kunne. Tak til alle. Kæmpe indsats. Det har ikke været en nem tid.

Situationen er alvorlig. Vi har indført nye restriktioner. Vi skal sikre arbejdspladser. Vi har styrket sikkerheden for rigtig mange. Vi tænker alle, at fremtiden er usikker. Hvornår er vi på den anden side? Vi kan vælge en ny og retfærdig vej – uddannelse og opkvalificering. Det er nybrud i dansk

politik. Finanskrisen var nedskæringer og pisk. Vi vil i regeringen give opkvalificering. 730 mio til opkvalificering. 110 % af dagpenge. Have fokus i JC på opkvalificering og uddannelse. Digitale samtaler – Jeg var til møde med 17 jobcenterchefer fra sjællandske kommuner – de kom med deres erfaringer. Digitale samtaler er der gode perspektiver i, vi har brug for både fysiske og digitale samtaler. Erfaring med dig. samtaler til at nytænke beskæftigelsesindsatsen. Skal ske i samarbejde med KL og JC.

Nynne: Hvad venter du på af venter.

Peter: Refererede i mit indlæg om møde med jobcenterchefer fra JC i de 17 kommuner i region Sjælland – alt det gør et stort indtryk. Inden vi træffer en beslutning, skal vi lave en evaluering – og høre de lediges erfaring. At få at vide, at det er et stort potentiale.

Nynne: Afbureaukratisering?

Peter: At der er truffet politisk beslutning er en mulighed for nye perspektiver. Det er vigtigt, at alt vi gør i den sammenhæng, at vi skal give den bedst tænkelige hjælp til den ledige. Har vi påført unødige proceskrav, så skal vi tage det med i den øvelse. Vi skal også se på, hvad de ledige selv siger.

Nynne: Hvordan skal vi fortsætte det gode arbejde.

Peter: Vi har god tid. Vi har god tid til at gennemanalysere, hvad har hjulpet. Alle de ting skal samlet set. A-kasse forsøget skal også evalueres. Det kommer ikke til at foregå henover hovedet på JC.

Nynne: Har vi ikke været værdige i vores arbejde, når nu det er et minister mål?

Peter: Der har været historier i medierne. Taler vi op eller ned til det enkelte menneske. Det er super svært, umålbart og ukonkret mål, jeg har sat op. Men det er vigtigt, at man får drøftelsen om det.

Nynne: Spænd mellem lovgivning og JC – give et individuelt skøn?

Peter: Spørgeren mener ikke, at der er plads til et individuelt skøn, men der er en bred palette af tilbud til den enkelte ledige. Det kan være svært for sagsbehandler at navigere rundt i, sørge for at gøre det nemmere.

Nynne: Nem og fleksibel løsning på kontanthjælpsmodtagere.

Peter: Regeringen arbejder på en pligt til at arbejde i 37 timer om ugen. Man lavede i Norge et kommunalt selskab, hvor man kunne byde ind på. Kunne det være en konstruktion i stedet for at man laver sit eget CVR nummer. Behov for få timer hos private kan være der.

Nynne: Anerkender du, at beskæftigelsesindsatsen skaber gode resultater hos den ledige og virksomheder.

Peter: Ja, jeg anerkender at der sker meget godt. Der er også nogle der er langt fra arbejdsmarkedet. Jeg har stor ros til det arbejde, der foregår herude.

Debat Peter Hummelgaard, Thomas Kastrup-Larsen, Bettina Hagerup Dansk Erhverv, Samira Nawa, radikal ordfører.

Samira: Det er ikke første gang, vi står i en krise. Vi har nogle redskaber. Vi skal også huske på, at der fortsat er en stor job-omsætning. Vi skal sikre tilstrækkelig arbejdskraft. Nærmere adgang til udenlandsk arbejdskraft. Hvis vi taber en hel generation af unge på gulvet.

Betina: Stor byrde. Min umiddelbare bekymring er, at vi ser ind i et år, måske 1½ år hvor Corona fortsætter. Der er nogle brancher, der bløder så meget, at jeg kan være bange for, at vi ikke har en branche bagefter.

Nynne: Hotelbranchen har taget mange ufaglærte arbejdere.

Betina: Det er derfor, vi skal sørge for, at vi også har branchen bagefter. Lifescience og grøn teknologi har vækst. Så det er meget forskelligt, hvordan brancherne er ramt.

Nynne: Kompensation – skal vi fortsat ned ad den vej?

Peter: Det er nødt til at være en balance. Usikkerheden var maksimal – pga. usikkerheden måske var nødt til at forebygge, at virksomheder fyrede. Nu danser vi med corona'en. Nu retningslinier vi det meget mere. Understøtte de dele, der har dårlige betingelser.

Nynne: Hvordan håndterer vi den dans i JC?

Kastrup-Larsen: Vi gør meget ift. opkvalificering. At få omskølet ledige. Har meget fokus på de unge dimittender.

Samira: De ufaglærte er der fokus på, men fokus på dimittenderne – unge mennesker kan stå i en situation, at får de ikke fodfæste nu, så har det konsekvenser på den lange bane.

Kastrup-Larsen: Vi har fokus på jobformidling – antal af jobopslag har været højere. Økonomi klarer sig godt på trods.

Nynne: Flexicurity

Betina: Enig med Kastrup-Larsen – 47000 forgæves rekrutteringer. Dimittend ledighed – er svært for de unge. Væsentligt at vi også har fokus på, hvilke typer uddannelse, de unge tager.

Kastrup-Larsen: Der er mange årsager til at man ikke har fået opkvalificeret nok, fra virksomheder og motivationen hos den enkelte.

Nynne: Det har været vanskeligt med motivationen hos den enkelte.

Samira: Påbegynder er en ting, men hvor mange der reelt færdiggør den. Hvordan uddanner man sig, mens man er i job. Det kunne være godt at optjene ret til at uddanne sig gennem arbejdslivet. Ligesom feriekonto.

Nynne: Dilemma med dem, der gerne vil tilbage til deres branche.

Peter: fokus er, at det er godt, du gerne vil tilbage til arbejde. Men brug perioden til at tage en uddannelse, der kan give job i lang tid fremover.

Nynne: Hvordan ser jeres virksomheder på det i DE?

Betina: Ser man på arbejdsmarkedet fremadrettet, så skal der opkvalificering undervejs. Vi må også være realistiske – det er ikke alle, der er motiveret til at uddanne sig. De er interesseret i ufaglært job. Det er super svært at skubbe til de job.

Nynne: Vi vil en hel masse, men vi kan ikke skubbe til dem.

Kastrup-Larsen: Jeg synes, at man skal motivere dem. Det er at gøre dem en tjeneste. Der er virksomheder, der står i en situation, hvor de er ramt på produktionen.

Nynne: Hvad er det virksomhederne ønsker fra JC?

Betina: Indsats skal være understøttet af data målrettet til den enkelte – brug af Big data. De private aktører kan understøtte noget af den indsats, der foregår i JC. Vi håber, at vi kan få dem mere på banen. Skærpede krav til rådighed – alt for mange virksomheder oplever, at borgerne ikke vil have et job.

Kastrup-Larsen: Der bliver sanktioneret rigtig mange ledige – så det er perspektiv forskelligt. Der er meget tydeligt fokus på det i JC. Individuel tilpasset tilgang er jeg meget enig. Vi skal have lavet nærhedsreform på beskæftigelsesområdet – der er forskel på ledige og teknologisk. Vi glæder os til at blive taget med i forhandlinger.

Betina: Hver 5. af vores virksomheder oplever, at de ledige siger nej til et job.

Samira: Har den største respekt for de, der sidder i JC, for hold kæft det er kompliceret – ja, undskyld jeg bander.

Peter: Når jeg kigger på mange evalueringer, der er for mange eksempler på, at nogle ikke får tilbud i et langt forløb. Når vi vælger at have et betydeligt sikkerhedsnet, så stiller det også nogle krav. Vi kan ikke i et pligt og ret samfund have, at der er nogle, der ikke tager et ansvar.

Kastrup-Larsen: Det er vigtigt at anerkende, at vi har haft en omstilling i JC, der lavede en frivillig indsats, og det synes jeg også skal med ind i ligningen.

OECD vicegeneralsekretær: Ulrik Vestergaard.

Det er dystert. Vi har lavet prognoser flere gange – negativ vækst på op til 7,6 %. Det er 2. gang efter 2. verdenskrig. Det er dybt alvorligt. 5 års vækst er ramt. Vores tal er lavet for et par måneder siden. Vi kan ikke se 2. bølges hårde odds i Europa.

Af- eller deglobalisering. Globalisering peakede i 2008 – traditionel handel. Vi har været i gang med deglobalisering de sidste 12 år. Og det har taget voldsomt fart under corona krisen.

Regeringer ser med skeptisk på værdikæder – det kan virksomhederne også. Hvis ikke, der er forudsigelighed, så er det en af de største farer.

Digitale transformation eneste positive megetrend – vi har taget det til os. Vi har tilegnet os digitale kompetencer. Kunstig intelligens spiller en stor rolle i test. Der er faresignaler – ikke alle grupper har problemer. Problem omkring sikkerhed.

Klimaforandringer – har haft gavn eller ej af corona – det er svært at sige. Verdens befolkning har vist, at vi kan omstille os, når der er en stor trussel. Kan man omstille sig – 2 fluer med et smæk ift. klimainvestering - kan ikke nødvendigvis gøre. Der vil måske heller ikke være råd til at investere ift. klima, fordi andre ting er vigtigere.

Den begyndende kolde krig. Ny kold krig – vi er i Europa naive – Kina og USA snakker om, hvem vinder den kolde krig. Så er den her. Kina er fjenden. Det er igennem det prisme, man vil se igennem fra amerikansk side. Tech. Territorier – Hongkong, Taiwan. Den grundlæggende opfattelse er, at Kina skal holdes nede.

5,8%

Boligmarkedet, Aktiemarkedet.

Hjælpepakker hjælper. Nedlukning men ikke så meget, som andre lande. Vi har de rigtige varer.

Faresignaler – de offentlige udgifter vil blive belastet. Flexicurity – der er brancher, der ikke vil være så store. Vi skal have medarbejdere til at få borgere til nye områder. Vi må ikke støtte job, der ikke er fremtid i.

Nye oplysninger – selv hvis vi har en vaccine inden jul – så kommer vi til at leve med Corona hele 2021. Det er umuligt at vaccinere alle i DK og transporten er vanskelig, vaccine for at få dem ud har sænket standarden for, hvad de skal kunne. 50 % skal gøre os mindre syge. De vacciner, der er på vej på markedet har en bedre virkning på de mindst sårbare og ikke på de mest sårbare.

Der er risiko for, at de nødvendige klimatiltag koster penge. Kampen mod klima bliver forsinket en lille smule med at komme tilbage med større styrke.

Mindre ulighed kan føre til mere vækst. Det er godt at bekæmpe ulighed for at få økonomisk vækst.

Nynne: Deglobalisering – import af varer fra nærområdet. Tror du på det?

De korte værdikæder, kan være en varig trend. Fordi det kan være en trend fra politikerne. Jeg tror, det bliver et aspekt at producere varer tættere på os.

Nynne: Kold krigs scenarier – Hvor står Europa?

Ulrik: Hvis vi får Biden, får vi nok den sidste europæiske præsident. Efter Biden er det slut med præsidenter, der ser Europa som vigtigste samarbejdspart. Fokus vil være i Asien. Vi er nødt til at tage vare på egen skæbne økonomisk og sikkerhedsmæssigt. Vi står mere alene. Vi er nødt til at holde sammen. Vi er langt bagud på det digitale område. Vi er helt tabt – ingen store virksomheder. Der er en opvågning tilbage.

Unge tema:

Morten Dahlin – ungeordfører og besk.udvalg formand i Greve.

Kim Brinckmann – vicedirektør KU

Camilla Gregersen – formand dansk magisterforening

Kristian Würtz – Rådmand Århus Kommune.

Iben Bolvig - VIVE

5000 ekstra ledige nyuddannede 2020 pga. Corona. 25 % af ledige er nyuddannede og 50 % af dem er akademikere.

Morten: Kobling mellem teori og praksis er ikke god nok. Manglende forståelse på studiet om, hvilke kompetencer man får, og hvad man kan bruge dem til. Vi kommer til at tale om dimissioneringen på uddannelserne.

Kim – Vi måler på for kort sigt. Jeg kunne være interesseret i længere tidsperspektiv i målingerne. Man taler ned i den offentlige og politiske debat, at akademikere ikke dur til noget.

Nynne: Det er jo en omvej at tage en lang uni-uddannelse, hvor de så skal være lærere.

Kim: Sådan er livet stykket sammen.

Camilla: De unge beder om hjælp, og vi er nødt til at hjælpe dem. Det er en af de vigtigste samfundsudfordringer, vi har. De får et knæk, og det har betydning for samfundsøkonomien.

I Nordjylland har man lavet en stor indsats.

Nynne: Det er på match delen, at man skal lave en indsats?

Camilla: Det er blevet ekstremt svært for de nyuddannede at få et job. Man skal kigge på dimissioneringerne – humaniore – vi har en udfordring med at skabe job. Man skal lave en karrieresamtale, inden de er færdige.

Kim: Kobling mellem studier og virksomheder vil være en god ting – og der sker masser.

Nynne: Ph.D – kan man arbejde med noget af det ifm. kandidatdelen.

Kim: Mange benytter virkeligheden i sin kandidatafhandling – og mange får job den vej.

Kristian: Vi har dygtige unge mennesker. Så længe ledighed gør, at de unge mangler selvværd. Det er et spørgsmål om at prøve sig selv af i virksomheder.

Morten: Mobilitet er et problem. Vi skal også se på, at bachelorer også kan være gavnlige.

Camilla: Vi skal have fokus på virksomhederne.

Kristian: Vi har mange muligheder – og gør meget. Vi kører en busfuld ud til virksomhederne.

FGU:

Iben Bolvig oplæg:

Hvordan påvirkes unge. 25-29 år påvirkes værst – de der har taget en uddannelse. NEET gruppen har ikke bevæget sig.

Forskning har vist, at recession påvirker unge hårdest.

10,5 % udgør af de 16-24 år.

18-24 år udgør 2,7 % - de har udskilt nogle grupper, der ikke er i målgruppen for. De er en lille gruppe, for de fylder meget på JC.

Hvad kendetegner NEET gruppen:

Folkeskolen: Udskoling så har de højere fravær på 15 % mod 6 % for andre unge.

De klarer sig dårligere til eksamen – 2,5 point lavere end andre unge og mange tager ikke eksamen.

22 % har overtrådt straffeloven

20 % har været anbragt.

Flere bor ikke hjemme og har stiftet familie.

33 % har ikke haft et fritidsjob.

Helbred: Psykiatrisk kontakt 14 % - andre unge 2%

Forældrene: Lavere uddannelse, men de findes i alle lag af udd.

40 % af mødre var på dagpenge eller kt.hjælp. Det er 22 % for andre unges forældre.

26 % af fædre har overtrådt straffeloven. Forøget andel i kontakt med psykiatrisk tilbud.

Risikofaktorer blev nævnt.

Flyttemønstre blev gennemgået.

Hvad virker: Helhedsorienteret indsats over tid og parallelt. Samarbejde mellem sektorer. Arbejde med de unges motivation.

De mest udsatte unge flytter mindre. Tidlig indsats er vigtig.

Stor betydning, hvad der sker i 8-9. klasse.

Fritidsjob

Psykisk sygdom – sene teenageår har det stor betydning.

Mangel motivation hos de unge.

Anbefalinger:

Mere fokus på fritidsjob, erhvervspraktik og samarbejde og helhedsorienteret indsats på tværs af sektorer.

Morten: Fritidsjob er en vigtig del af indsatsen. Hvis man først kommer ind i JC kan de komme til at pendle ind og ud i JC.

Kristian: Negativ social arv – det fylder for lidt. Det er indsigter. Samarbejde på tværs. Samler alle i Århus fra de forskellige sektorer for alle unge under 30 år. At vi bliver bedre til at lægge vores investeringer, hvor de kan hjælpe.

FGU'en har udfordringer med misbrug og psyk. – de skal ikke være eksperter i også at lave en god skole. Vi har flyttet vores eksperter ud på skolerne. Vi må også fortælle historien om, at det lykkes for mange.

Kim: Virkelig trist og sørgeligt, at der ikke er flere penge sat af til dette område.

Nynne: At der er nogle, der ikke kan følge med i dette samfund, der kører så stærkt.

Kim: Sammenhængende indsats – det må I da have snakket om før?

Morten: Det er et kæmpe svigt af de unge. Åbenlyst uddannelsesparate – gik direkte fra uddannelse til JC.

David Trads: Journalist, USA kommentator.

Pt. Det peger måske i Bidens retning. Og Trump vil ikke anerkende det og har sendt en byge af advokater i flere.

Nynne: Det er et land, der er splittet midt over i et land, jeg ikke ser som et land mere.

David: I årevis har man stødt sammen på hver sin side. De kan ikke samarbejde. De interesserer sig ikke. Amerikanerne har vist sig at komme tilbage og blive samlet.

Nynne: Hvad betyder det for resten af verden?

David: Den sidste europæiske præsident i Biden – flytter sig til at bestå af mange fra andre dele af verden i stedet for indvandrere fra Europa.

Nynne: Hvor aggressivt vil Biden følge udvikling i verden, i NATO.

David: Alle ønsker Biden. Han er én, man kan snakke med. Med Biden som præsident er det slut med at sige, at NATO er forældet. Men der vil fortsat være fokus på betaling. Klima her vil man genindtræde.

Kastrup-Larsen: Tak for en god jobcamp. Er glad for, at det kunne lade sig gøre. Vi har behov for nærhedsreform og har mødt en beskæftigelsesminister, der ønsker at se på dette. Der er brug for fokus på den enkelte ledige og færre proceskrav.

Jobcamp næste år vil blive rykket til tidligere pga. kommunalvalget. Dato bliver meldt ud, så snart det er muligt.